

Styczeń 2023

Politologia

I rok, II stopnia

Wpływ Polski na kreowanie polityki unijnej podczas 18 lat członkostwa. Psychologiczne szanse i bariery integracji Unii Europejskiej oraz rola Polski w tej integracji.

Wydział Nauk Politycznych
(Studia Interdyscyplinarne)
Uniwersytet Warszawski

Rozdział	Strona
I. Podstawowe Informacje	2
II. Przebieg Okrągłego Stołu	3
a) panel I	5
b) panel II	8
c) panel III	10
d) panel IV	13
III. Podsumowanie i wnioski	15

I. Podstawowe informacje

17 stycznia 2022 roku na Wydziale Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego odbył się projekt, nazywany niżej Okrągłym Stołem. Zrealizowany został przez studentów politologii, z inicjatywy prof. dr hab. Tadeusza Bodio. Przewodniczącym projektu był Karol Czerwiec, któremu studenci zlecieli koordynację debaty, funkcję sekretarza pełnili - Anna Gondecka i Rafał Biernacki.

Przy wyborze tematu debaty, grupa kierowała się przede wszystkim obecną sytuacją prawno-polityczną oraz wpływem Polski na kreowanie polityki unijnej podczas 18 lat członkostwa. Studenci podjęli próbę wspólnego wskazania psychologicznych szans i barier integracji europejskiej oraz uzyskania jednoznacznej odpowiedzi – jaka jest rola Polski w tej integracji

Wszystkie spostrzeżenia odnośnie do rozpatrywanego problemu studenci politologii przedstawili w formie krótkich, 3 minutowych wystąpień. Debata trwała 1,5 godziny, rozpoczęła się o 11:30 i skończyła o 13:00.

Projekt „okrągły stół” stanowił jeden z elementów zaliczenia przedmiotu „Psychologia polityki”. W czasie trwania debaty sekretarze zarejestrowali jej przebieg w postaci fotorelacji, wszyscy debatujący wyrazili zgodę na jej rozpowszechnianie, na rzecz sporządzenia niniejszego raportu.

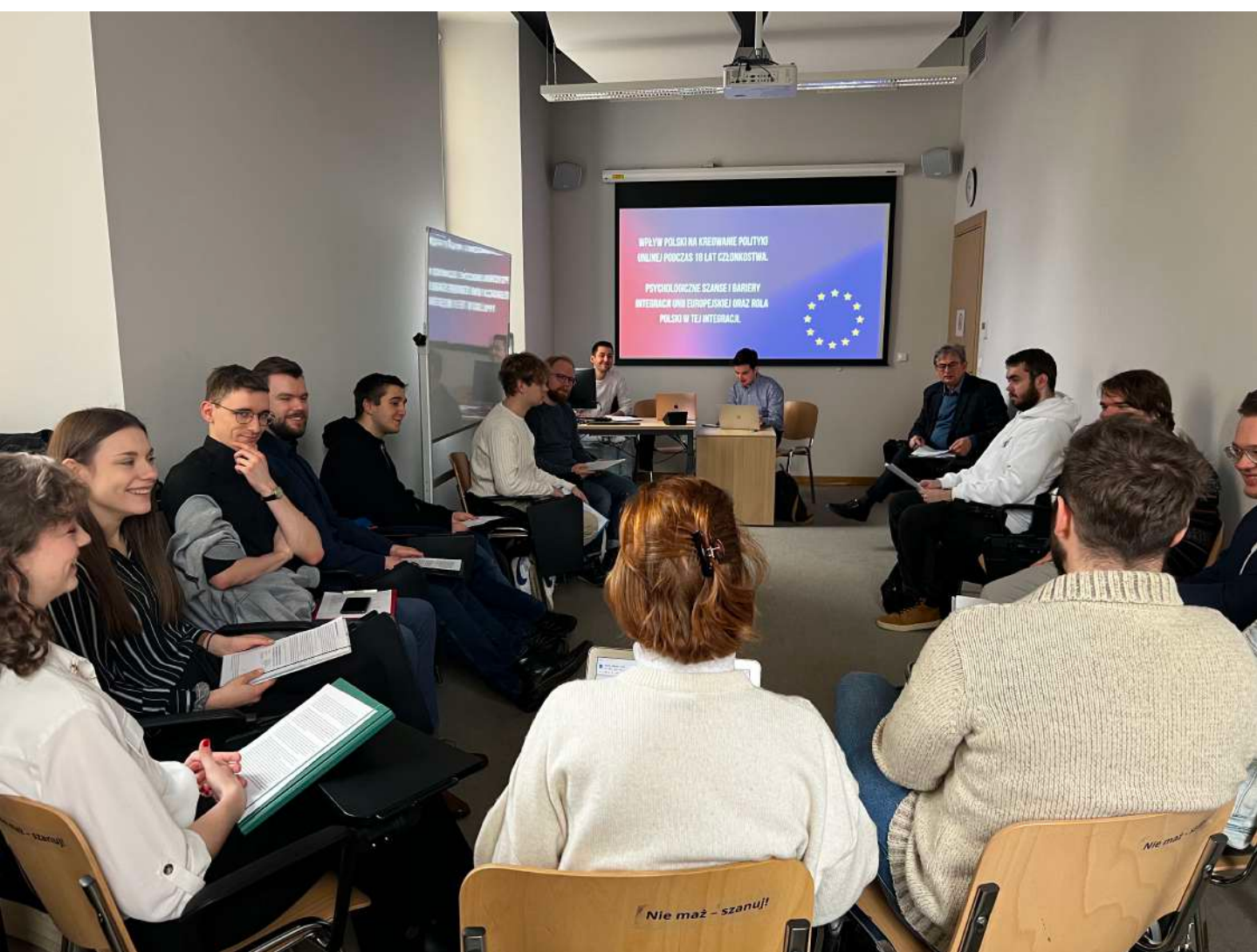
Debate została podzielona na 4 panele :

- I. Polska wobec polityki unijnej w latach 2004 – 2022
- II. Bariery dalszej integracji europejskiej
- III. Szanse dalszej integracji europejskiej. Co nas łączy?
- IV. Polska wobec integracji europejskiej i przyszłość UE.

	PANEL I	PANEL II	PANEL III	PANEL IV
LIDER PANELU	Kamil Janicki	Robert Bengsz	Michał Mendala	Jan Kirejczyk
	Aleksander Buczek	Marcin Jarzębski	Anastasiia Morozova	Alicja Denisiuk
	Jakub Greta	Szymon Grzegorzewski	Bartosz Kołodziejski	Aleksandra Prusak
	Michał Iłowiecki	Bartłomiej Banasiewicz		Małgorzata Dziendziel

II. Przebieg Okrągłego Stołu

Obrady rozpoczął prof. dr hab. Tadeusz Bodio, witając wszystkich uczestników, następnie głos zabrał przewodniczący debaty – Karol Czerwiec, który przedstawił sekretariat debaty (Anna Gondecka, Rafał Biernacki) oraz przypomniał zasady obrad. Przewodniczący, wygłosił krótki wstęp, odwołując się do problematyki debaty. Pierwszy panel rozpoczął się o godzinie 11:45.

Wszyscy uczestnicy debaty z prof. dr hab. Tadeuszem Bodio

a. Panel I: Polska wobec polityki unijnej w latach 2004-2022

Kamil Janicki – Badanie społecznego poparcia dla integracji Polski z Unią Europejską jako przedmiot badań opinii publicznej.

Pierwszy z panelistów rozpoczął swoje wystąpienie od omówienia badania społecznego dotyczącego poparcia dla integracji Polski z Unią Europejską, przeprowadzonym z czerwca 1994 roku. Przedmiotem jego wypowiedzi były wspomniane badania, które wykazały, że aż 77% Polaków wyraziło aprobatę, aby Polska starała się w przyszłości o pełne członkostwo w UE. Kolejno omówił szereg badań przeprowadzonych w latach 1996-2003. Następnie podzielił zwolenników akcesji na dwie grupy, pierwsza z nich to osoby deklarujące przekonanie, że proces ten przyniesie korzyści Polsce i Unii Europejskiej. Z kolei drugą grupę scharakteryzował jako zwolenników postrzegających integrację w kontekście zachodzących procesów gospodarczych i politycznych. Uważali oni, że integracja Polski z UE to konieczność i nie dostrzegają alternatyw, wobec tego procesu. Swoje wystąpienie podsumował odnosząc się do referendum o akcesji Polski do UE (7-8 czerwca 2003 roku), które zakończyło się wynikiem 76,87% za wejściem do Unii i 23,13% przeciwko. Frekwencja wynosiła 58,85%.

Aleksander Buczek – Polska w UE za czasów PO

Jego wystąpienie opierało się na kontekście politycznym oraz stosunkach UE i Rosji. Prelegent określił politykę PO jako proeuropejską oraz nazwał lata rządów Donalda Tuska złotymi pod względem relacji polsko-unijnych. Aleksander zarysował, że premier Tusk wraz z ministrem spraw zagranicznych Radosławem Sikorskim postawili na współpracę z Francją i Niemcami. Pokreślił istotę przynależności PO i PSL do Europejskiej Partii Ludowej, która w tym czasie miała znaczący głos w instytucjach unijnych. W drugiej części swojej wypowiedzi uznał inwazję Rosji na Gruzję, potem Ukrainę, jako bodźce do znacznego ograniczenia współpracy Rosji z UE. W ramach podsumowania, panelista postawił jednoznaczną tezę - bagatelizowane wcześniej ostrzeżenia polskiego rządu, odnośnie do partnerstwa UE z Rosją, doprowadziły do agresji Rosji wobec państw z nią sąsiadujących.

a. Panel I: Polska wobec polityki unijnej w latach 2004-2022

Michał Iłowiecki – Stosunek rządów PiS do Unii Europejskiej

Ta część panelu została poświęcona wewnętrznym sprzecznościom w stosunku rządów PiS do UE. Z jednej strony wielu polityków partii opiera swoje poglądy na koncepcji polityki międzynarodowej, w której interesy Republiki Federalnej Niemiec są sprzeczne z interesami Polski, a Unia Europejska jest jednocześnie jej przedłużeniem. Natomiast z drugiej strony, równie duża część wyborców Prawa i Sprawiedliwości, jak i polityków partii, dostrzega wielką wartość uczestnictwa w Unii Europejskiej dla dalszego bezpieczeństwa i gospodarczego rozwoju Polski. W ramach podsumowania Michał przedstawił porównanie podejścia rządu do UE do wieloletni występ linoskoczka, który balansując między dwiema przepaściami.

Jakub Greta – Stosunek Unii Europejskiej za rządów PiS; stosunek do UE po inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę

Jego wystąpienie było poświęcone stosunkowi do UE za rządów PiS, w kontekście eurosceptycyzmu oraz powstającym negatywnym tendencjom względem UE. Wypunktował także spory z TSUE, problemy z dotacjami, politykę antybrukselską oraz antyniemiecką. W drugiej części wypowiedzi określił stosunek do UE po inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Kończąc swoje wystąpienie przywołał problematyczną kwestię stosunków militarnych oraz zaznaczył, że w dyskursie politycznym dyskusja na ten temat wciąż trwa.

Wszyscy uczestnicy panelu I

b. Panel II: Bariery dalszej integracji europejskiej

Szymon Grzegorzewski – Poglądy wobec integracji europejskiej wewnątrz polskiego społeczeństwa

Drugi panel rozpoczął Szymon Grzegorzewski, który przybliżył fakt, że poglądy wobec integracji wewnątrz polskiego społeczeństwa są zróżnicowane, a rozkład partyjny wskazuje, że największymi zwolennikami tak utrzymanego obecnie stopnia integracji lub ograniczenia integracji i zwiększenia roli państw narodowych jest Prawo i Sprawiedliwość. Szymon na wstępie podkreślił, że partia polityczna sama w sobie nie tworzy całego światopoglądu swoich wyborców, lecz może na nich wpływać. W związku z tym stwierdzeniem panelista postawił pytanie retoryczne: „Kim jednak jest taki wyborca”? Zwrócił uwagę, że zazwyczaj będzie to osoba religijna o poglądach prawicowych, o wykształceniu podstawowym/gimnazjalnym lub zasadniczym zawodowym. Najczęściej będzie to osoba powyżej 50 roku życia o średnim zainteresowaniu polityką definiowanym jako “śledzenie ważnych wydarzeń”. Następnie płynnie przeszedł do omówienia charakteru narodowego Polaków, nawiązując do wyżej postawionych faktów. Na końcu swojej wypowiedzi zaznaczył, że największą barierą dla dalszej integracji może być niechęć większości Polaków.

Szymon Grzegorzewski - uczestnik II panelu

b. Panel II: Bariery dalszej integracji europejskiej

Barłomiej Banasiewicz – różnice ideologiczne pomiędzy Polską a innymi państwami UE

Drugie wystąpienie tego panelu zostało poświęcone różnicom ideologicznym pomiędzy państwami Europy zachodniej a częścią krajów, które stały się członkami Unii po 2004 roku. Polska jest państwem, w którym mamy duże przywiązanie do konserwatywnych wartości. Duża część społeczeństwa nie akceptuje takich kwestii jak legalizacja małżeństw osób tej samej płci, adopcję dzieci przez pary jedнопłciowe czy całkowicie legalną aborcję. Bartek zaznaczył, że badania wskazują na zmiany postaw wśród Polaków, jednakże nie jest to dynamiczny proces. Prelegent wyartykułował, że dla Unii Europejskiej są to niezwykle kluczowe sprawy, o czym może świadczyć między innymi polityka równościowa UE.

Druga część wypowiedzi dotyczyła przyznawania pieniędzy unijnych. Panelista przedstawił słuchaczom fakt, że ich otrzymanie jest ściśle powiązane z przestrzeganiem prawa UE. Dokonując analizy charakteru narodowego Polaków, stwierdził, że jest to niezrozumiałe dla naszego narodu. Wśród wielu Polaków panuje przekonanie, że UE powinna opierać się głównie na współpracy gospodarczej państw członkowskich. Państwem mającym zbliżoną postawę do polskiej w tym kontekście są Węgry.

W ramach podsumowania Bartek, zauważył niechęć części polskiego społeczeństwa do niektórych wartości Unii Europejskiej.

Robert Bengsz – obraz UE w narracji Telewizji Polskiej

Robert rozpoczynając swoją wypowiedź zgodził się ze swoim przedmówcą, że pomysł federalizacji Unii jest odrzucany przez Polaków. Mimo to jest on dość często poruszany przez telewizję publiczną, choć tu trzeba podkreślić, że w skrajnie negatywnym świetle. W pewnym sensie chciałem tu nawiązać do agresywnego przekazu programów informacyjnych TVP. Zdaniem Roberta wyborcy PiS-u traktują telewizję TVP jako główny nośnik wiarygodnej informacji. Natomiast wśród wyborców opozycji, tego typu przekaz wzmacnia poczucie alienacji. Szczególnie podkreślił, że efektem tego typu materiałów wzrasta polaryzacja polskiego społeczeństwa, a to zaś nasila agresywne zachowania wyborców. Ponadto, podsumowując, Robert Bengsz podkreślił istotę wpływu języka używanego w programach informacyjnych TVP, na obraz Unii Europejskiej. Sytuacja ta wykorzystywana jest przez prorządowe media do manipulacji przekazu, prowadząc do sytuacji, która sugeruje, że Niemcy rządzą Unią Europejską.

b. Panel II: Bariery dalszej integracji europejskiej

Marcin Jarzębski – Niezgodność charakteru narodowego Polaków z niemiecką wizją UE

Marcin Jarzębski w swoim wystąpieniu wyraził przeciwną wizję, w stosunku do swoich poprzedników. Jego zdaniem, za jedną z głównych psychologicznych barier dalszej integracji europejskiej odpowiada niezgodność polskiego charakteru narodowego z forsowaną przez Niemcy wizją sfederalizowanej Europy, w której to oczywiście dominować miałyby Berlin. Marcin zaprezentował stanowisko, że Polacy nie zamierzają ulegać Berlinowi i Brukseli, co wynika z polskiego charakteru narodowego. Konkludując prelegent uważa, że trudności w zawieraniu kompromisów z Brukselą mogą wynikać nie tylko z istotnego znaczenia zasady „wszystko albo nic”, ale również z dominującego nad polskim charakterem narodowym etosu romantycznego, który wykluczał pojmowanie polityki jako sztuki zawierania kompromisów.

Wszyscy uczestnicy panelu II

c. Panel III: Szanse dalszej integracji europejskiej

Michał Mendala – Przestrzeganie wartości unijnych i współpraca państw członkowskich jako elementy pogłębiające integrację europejską.

Trzeci panel rozpoczął lider Michał Mendala, przybliżając pojęcie integracji europejskiej. Następnie podkreślił, że w zamian za ustępstwa, państwa członkowskie liczyć mogą na opiekę. Wspomnił także o konfederacji państw członkowskich, które zmierzają wspólnie w jednym kierunku. Nakreślił, że integracja jest bezwzględnie skorelowana z poszanowaniem i przestrzeganiem prawa, które jest wspólne dla każdego państwa członkowskiego. Zauważył, że niemożliwe jest mówienie o integracji, bez poszanowania wartości w jakich powołana do życia została Unia: godność człowieka, wolność, demokracja, równość, praworządność oraz prawa człowieka. Michał jasno stwierdził, że fundamentem rozwoju Unii Europejskiej, a także, co za tym idzie, dalszej integracji w jej obrębie, jest rozwój świadomości tychże wartości oraz ciągła praca nad zrozumieniem idei wolności wśród społeczeństw państw członkowskich. Także rozwój idei partnerstwa, szczególnie gospodarczego może przynieść wymierne korzyści dla każdego z państw członkowskich. W ramach ostatecznej konkluzji Michał poruszył kwestię przepływu osób na terenie UE, w której podstawą jest przestrzeganie wartości unijnych i efektywna współpraca. Potwierdza to kontekst Polski, choćby w przypadku sytuacji na granicy polsko-białoruskiej oraz migracji ludzi z Ukrainy z powodu wojny.

Michał Mendala i Bartosz Kołodziejski - paneliści
III panelu

c. Panel III: Szanse dalszej integracji europejskiej

Anastasiia Morozova - Członkostwo w UE a dostęp do wspólnego systemu opieki zdrowotnej

Panelistka z powodu choroby nie mogła wziąć udziału w debacie, przygotowane przez nią wystąpienie zaprezentował lider panelu. Zostało ono poświęcone dostępowi do wspólnego systemu ochrony zdrowotnej w ramach członkostwa w UE. Prelegentka podkreśliła, że taka współpraca pozwala na rozwój medycyny według najwyższych standardów oraz podniesienie jakości świadczonych usług. Obywatele państw członkowskich w tym Polski, mogą korzystać z usług medycznych w innych krajach UE, co pozytywnie wpływa nie tylko fizyczny, ale również psychiczny. Anastasiia omówiła przykładowy program "Phare" oraz "Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego", kolejno wymieniła szereg innych rozwiązań, które są stosowane w UE i istotne z punktu widzenia problematyki tematu. Autorka wystąpienia zwróciła uwagę, że Dostępność do usług medycznych w UE ma szczególne znaczenie dla osób starszych. W ramach podsumowania nakreśliła tezę, że obywatele, którzy mają dostęp do szerokiego zakresu różnorodnych usług, mogą być bardziej zrelaksowani i mieć mniej stresu związanego z brakiem dostępności do opieki zdrowotnej oraz jej kosztem.

c. Panel III: Szanse dalszej integracji europejskiej

Bartosz Kołodziejski - Bezpieczeństwo jako istotny aspekt integracji europejskiej

Panelista na wstępie wskazał, że bezpieczeństwo jako element integracji europejskiej ma duże znaczenie, co uwidacznia się zwłaszcza w obliczu wojny, która toczy się za naszą wschodnią granicą. Bartosz podkreślił, że w omawianym przez niego pojęciu "bezpieczeństwo", mieści się nie tylko ochrona przed wojnami i agresją państw trzecich, ale również zwalczanie zagrożeń hybrydowych, czy terroryzmu. Prelegent kolejno wymienił działania, które zastosowała UE w celu zwiększenia bezpieczeństwa na jej terenie. Zwrócił uwagę, że wdrażane przedsięwzięcia skupiające się również na ochronie praw człowieka, w kontekście polityki PiS-u. Panelista przedstawił rolę UE w ramach ochrony praw człowieka, iż jednym z priorytetów obrata ona wolność wypowiedzi, informacji, wyrażania opinii oraz zgromadzeń. Bartosz stwierdzając, że obecnie za powyższe działania Polska i inne kraje nie ponoszą realnych konsekwencji, konkluduje, że wejście w życie Europejskiego aktu o wolności mediów może to zmienić. W ramach podsumowania panelista dosadnie podkreślił, że dostęp do wolnych oraz niezależnych mediów jest sprawą konieczną przy okazji wyboru, którego dokonujemy przy urnie wyborczej. Wyjście z UE mogłoby mieć negatywny wpływ na bezpieczeństwo Polski, ale i na stan praw człowieka w naszym kraju.

Michał Mendala i Bartosz Kołodziejski - paneliści III panelu

d. Panel IV: Polska wobec integracji europejskiej i przyszłość UE

Małgorzata Dziendziel - Społeczno- psychologiczne uwarunkowania sceptycyzmu Polaków wobec integracji europejskiej

Na wstępie prelegentka zaznaczyła, że członkostwo w Unii stworzyło dla naszego kraju szanse awansu cywilizacyjnego i ogólnie pojętego rozwoju, także w sferze społecznej. Małgorzata stwierdziła, że Polacy bywają dość trudnym narodem we współpracy ze względu na swój charakter narodowy. Panelistka zwróciła uwagę, że pomimo wysokiego poparcia społecznego na rzecz członkostwa Polski w UE to członkostwo, a integracja to coś zupełnie innego. Na tle innych krajów Polacy są raczej przeciwni idei pogłębienia integracji. Tendencje do odrzucenia integracji mają w naszym państwie sprzyjający grunt do rozwoju, ze względu na homogeniczną etniczność oraz religijność.

W ramach ostatnich konkluzji powiedziała, że szalenie ważną kwestią jest przypominanie o tym, że Unia Europejska jest wspólnotą, którą także łączą pewne wartości, których pielęgnowanie jest niezbędne dla prawidłowego jej funkcjonowania oraz dobrych relacji z jej członkami.

Jan Kirejczyk - podejście Polaków wobec dalszej integracji UE w kontekście pamięci historycznej

Panelista nawiązując do charakterystyki Polaków, zaprezentowanej przez Małgorzatę, omówił kwestie historyczne i tożsamościowe polskiego społeczeństwa. Podkreślił, że burzliwa historia Polski miała wpływ nie tylko na kształtowanie polskiego charakteru narodowego, ale również na postrzeganie przez Polaków kwestii suwerenności w Europie. Skonstatował, iż często zaznacza się, że narody, które nie mają w swojej niedalekiej historii doświadczenia niewoli, mają inne podejście do przenoszenia swojej suwerenności na rzecz instytucji międzynarodowych. Podał, że jak wynika z badań, bariery dotyczące dalszej integracji dotyczą między innymi właśnie tej materii (wątpliwości dotyczą głównie przenoszenia kompetencji państw narodowych na organy Unii).

Małgorzata Dziendziel, Alicia Denisiuk,
Jan Kirejczyk - uczestnicy panelu IV

d. Panel IV: Polska wobec integracji europejskiej i przyszłość UE

Aleksandra Prusak - Dylematy tożsamościowe Polek i Polaków wobec członkostwa w UE

Panelistka wyróżniła dwie wyraziste linie narracyjne. Z jednej strony podkreśliła, że politycy sceptyczni wobec pogłębiania integracji z UE (głównie przedstawiciele środowisk katolickich) przeciwstawiali się tzw. „ideologizacji projektu zjednoczeniowego”. Za przykład podała wypowiedź Jarosława Kaczyńskiego o treści: trzeba przeciwstawiać się ideom (głoszonym przez środowiska lewicowe) odrzucenia polskiej tradycji i stworzenia „obowiązującego modelu czystego Europejczyka, oderwanego od swojej tradycji narodowej”. Z drugiej strony wyeksponowała stronę polityków pozytywnie odnoszących się do pogłębiania integracji europejskiej, powołując się na wypowiedzi w tej materii m.in. Tadeusza Mazowieckiego, czy Józefa Wójcika. Aleksandra w podsumowaniu, przedstawiając badania, zauważyła, że wzrasta skłonność do uważania się za Europejczyków w kontekście tożsamości europejskiej w Polsce. Następnie zaprezentowała szereg faktów, że: z Europą czują się najbardziej związane osoby deklarujące lewicowe poglądy, częściej poczucie tożsamości europejskiej odczuwane jest przez osoby młodsze, głównie kobiety, osoby zamieszkujące największe ośrodki miejskie oraz te najbardziej zamożne.

Alicja Denisiuk - Przyszłość Unii Europejskiej w oczach Polaków; Oczekiwania dotyczące kierunku zmian w UE

Na wstępie Alicja zaznaczyła, że o ile kwestia członkostwa w UE nie jest raczej w Polsce kwestionowana, o tyle znacznie większe kontrowersje wywołuje temat kierunku, w jakim Unia powinna zmierzać. Panelistka dokonała porównania badań tej kwestii, stwierdzając, że nie widać zasadniczych zmian w myśleniu o przyszłości Unii Europejskiej. W podsumowaniu prelegentka oceniła, że pomimo coraz częściej pojawiających się głosów eurosceptycznych oraz negatywnych w stosunku do kwestii reagowania UE na kryzysy z ostatnich lat, Polacy konsekwentnie pokazują prounijne nastawienie. Według panelistki kwestią najbardziej sporną jest kierunek zmian w Unii, choć zwolennicy dalszego pogłębiania integracji przeważają nad opowiadającymi się za zwiększeniem roli państw narodowych.

III. Podsumowanie i wnioski

Po wystąpieniu wszystkich panelistów - rzetelnym i przenikliwym zobrazowaniu problemu, jego istoty oraz zaproponowaniu potencjalnych rozwiązań - nastąpiła dyskusja, którą zainicjował przewodniczący debaty - Karol Czerwiec oraz prof. dr hab. Tadeusz Bodio. Poruszone zostały kwestie między innymi wielopłaszczyznowych decyzji politycznych polskich rządów na przestrzeni 18 lat członkostwa Polski w UE, barier oraz szans na dalszą integrację europejską, a także podobieństw i różnic ideologicznych między Polską, a innymi państwami członkowskimi. Paneliści doszli do wspólnego wniosku, że największym wyzwaniem jest polaryzacja społeczeństwa, tendencja do postrzegania problemu w sposób jednoznaczny oraz publiczne piętnowanie osób o innych poglądach. W skutek czego może dojść do alienacji tych grup społecznych, które nie zostaną wysłuchane, oraz spłytenia debaty publicznej. Na koniec prelegenci jednoznacznie stwierdzili, że Unia Europejska to nie tylko wspólnota gospodarcza, ale także wspólnota wartości, którą tworzy się razem, niezależnie od indywidualnych wizji.

Okrągły stół zakończył się uzyskaniem wspólnego konsensusu.

Na koniec głos zabrał prof. dr hab. Tadeusz Bodio doceniając organizację debaty, jej merytoryczny charakter i dziękując za moderację dyskusji. Obrady zostały zamknięte o godzinie 13:00. Protokół sporządzono po przeprowadzonej debacie.

Sekretariat debaty z prof. dr hab.
Tadeuszem Bodio

Wszyscy przewodniczący paneli z
prof. dr hab. Tadeuszem Bodio